

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר עולים
מועד הבחינה : חורף תשע"ט, 2019
היקף הבחינה : יחידה אחת
מספר השאלון : 883121

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

**הבנה, לשון ומשמעות המילים
לעולים**

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שעתיים וחצי
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :
פרק ראשון : הבנה והבעה
פרק שני : מערכת הצורות (פועל ושם עצם)
פרק שלישי : תחביר
50 - נקודות
30 - נקודות
20 - נקודות
סה"כ - 100 נקודות

- ג. כתבו את תשובותיכם בגוף הבחינה במקומות המיועדים לכך.
ד. כתבו בכתב ברור, ציינו סימני פיסוק. קראו את תשובותיכם ותקנו את הדרוש תיקון.

ה. מלאו את הפרטים הבאים :	פרטי מרכז ההשכלה :
מספר נבחן/ת : _____	שם המוסד : _____
שם נבחן/ת : _____	שם היישוב : _____
שם משפחה פרטי	שם מרכז הבחינה : _____
מס' ת"ז : <input type="text"/>	

בהצלחה !

שם המעריך : _____
ציון הבחינה : _____

קראו את הטקסט, וענו על השאלות שלאחריו.

צבע על הגוף

מאת יהודית כץ

1. כמעט בכל בית יש צבעי איפור. משתמשים בהם כדי לייפות את הפנים, ולפעמים גם כדי להתחפש. צביעת הפנים היא ממש לא המצאה חדשה. היא הייתה פופולרית מאוד בתרבויות רבות בעבר הרחוק. עד היום, בכל רחבי העולם אנשים נוהגים לצבוע את הפנים ואת הגוף בשביל מטרות שונות.
2. באפריקה האמינו כי איש שצובע את גופו, זוכה בכוח מיוחד. בעזרת הכוח הזה הוא יכול ליצור קשר עם הרוחות הטובות. הוא יכול לנצח את כוחות הרשע ולהתגבר על השדים. לדוגמה, ציידים שצבעו את גופם והתחפשו לנמר, האמינו שכך יהיה להם מזל וזה יעזור להם להצליח בציד.
3. לשבטים מסוימים בסודן יש מנהג, שמתקיים עד היום. הם צובעים את כפות הרגליים והידיים בחנה, צמח מיוחד. הם מאמינים שכך תהיה להם הגנה על הגוף מפני שדים. כיום במדינות במזרח התיכון, בצפון אפריקה ובהודו, מקובל לעשות טקס חינה מסורתי לפני החתונה. בזמן הטקס מורחים צבע אדום-כתום מצמח החינה על כפות הידיים של החתן, הכלה והאורחים. הצבע האדום הוא סמל של ברכה להצלחה ושפע.
4. בתיאטרון ובאופרה ביפן משתמשים עד היום באיפור אומנותי. איפור אומנותי הוא איפור מסורתי עם דוגמאות קבועות, וכל צבע מראה את האופי של הדמות בהצגה. כך למשל, אדום הוא סמל של אומץ ונאמנות. בסין העתיקה נהגו להכין משחת איפור לבנה, שמבוססת על אורז, ולמרוח על הפנים. הצבע הלבן בסין העתיקה היה סמל של יופי וטוהר.
5. במצרים העתיקה, רק הנשים העשירות צבעו את העיניים בצבע שחור או כחול. הן אהבו להראות את היופי ואת העושר שלהן. לכל משפחה עשירה היה מאַפֵּר, שהיה מכין להם באופן מקצועי ואישי את מוצרי האיפור. הכינו את צבעי האיפור מחומרים מיוחדים בטבע, כמו למשל צמחים או אבנים מיוחדות, שהביאו ממקומות רחוקים.

6. עולם הקולנוע הפך את האיפור לפופולרי מאוד במערב. בזכות האיפור, אפשר ליצור הבעות פנים שונות לפי התפקיד. למשל: פרצוף של אדם רשע, פנים של מישהו צעיר או זקן או חולה. אפשר לראות בקולנוע סגנונות שונים של איפור. הרבה אנשים רוצים להיות עם איפור כמו של השחקנים בסרטים. היום, כמעט כולם משתמשים בצבעי איפור כדי לקשט את הגוף וגם כדי להתחפש. נוסף לכך, נשים וגם גברים מתאפרים, כי הם רוצים לשפר את המראה שלהם. לדוגמה, הסומק שנשים מורחות על הלחיים נותן להן מראה בריא, צעיר ורענן. גם גברים משתמשים באיפור, כמו למשל בזמן צפייה במשחק כדורגל, הם צובעים את הפנים בצבעים של הקבוצה שהם אוהבים.

מעובד על פי כתבה מאת ענת ון-קליף שמאי, "עיניים" 1995
מתוך מבחן מיצ"ב, תשס"ב

פרק א': הבנה והבעה (50 נקודות)

ענו על השאלות הבאות:

1. מהו הנושא המרכזי בטקסט? כתבו 4-5 שורות. (6 נק')

הנושא המרכזי בטקסט הוא איפור וצבעי גוף. הטקסט מספר על ההיסטוריה של איפור וצבעי גוף, במקומות שונים בעולם ובזמנים שונים. הטקסט מתאר איך היו מתאפרים פעם, ואילו שימושים יש לאיפור ולצבעי גוף בתחומים שונים, אז והיום.

הערה לבודקים: לקבל כל ניסוח הגיוני אחר.

2. בפסקה 2 כתוב: "צביעת הפנים היא ממש לא המצאה חדשה. היא הייתה פופולרית מאוד בתרבויות רבות בעבר הרחוק". הביאו שתי דוגמאות לצביעת הפנים בעבר, ממקומות שונים לפי הטקסט. ציינו את המקום, הסבירו מה היה המנהג ומה הייתה המטרה של המנהג.

(8 נק')

מצרים העתיקה – נשים עשירות התאפרו, וצבעו את העיניים בכחול או בשחור. מטרת המנהג להיראות יפות ולהראות את העושר שלהן.
אפריקה – ציידים היו צובעים את גופם, כמו נמר. מטרת המנהג הייתה שהצייד יצליח. הם האמינו שצביעת הגוף תביא להם מזל.

4. בפסקה 2 כתוב: "הוא יכול ליצור קשר עם הרוחות הטובות..."

מה מתאים להחליף את המילים "ליצור קשר"? (סמנו)

(4 נק')

א. לשלוח מכתב

ב. להסתכל

ג. לדבר

5. א. ציינו מה אפשר לעשות עם איפור בקולנוע ובתיאטרון? (לפי פסקות 4 ו-6)

הביאו דוגמה אחת לתיאטרון ואחת לקולנוע. (4 נק')

תיאטרון – ביפן וסין יש שימוש באיפור מסורתי עם דוגמאות קבועות, וכל צבע מראה את

האופי של הדמות בהצגה. כך למשל, אדום הוא סמל של אומץ ונאמנות.

קולנוע - בזכות האיפור, אפשר ליצור הבעות פנים שונות לפי התפקיד. למשל: פרצוף של

אדם רשע

ב. בפסקה 6 כתוב: "נשים וגם גברים מתאפרים...". הביאו שתי דוגמאות לאיפור מהטקסט,

אחת לנשים ואחת לגברים. ציינו מה המטרה של האיפור? (4 נק')

נשים – מורחות סומק כדי להיראות יותר רעננות וצעירות

גברים – הציידים מתחפשים לנמר בשביל מזל בציד

או: צבעי פנים של קבוצת הכדורגל האהובה

6. בפסקה 2 כתוב: " ... אדם שצובע את גופו, זוכה בכוח מיוחד..."

הכוונה במילים "זוכה בכוח מיוחד" היא: (סמנו את הנכון) (4 נק')

א. הוא מאבד את הכוח שלו.

ב. הוא מקבל כוח שאין לאנשים אחרים.

ג. הוא נותן את הכוח שלו למנהיג השבט.

7. בפסקה 1 מופיעה המילה "לייפות (את)".

חברו משפט משלכם עם המילה "לייפות (את)", משפט שלא מתוך הטקסט. (4 נק')

8. בפסקה 4 מופיעות המילים "... מנהג, שמתקיים עד היום".

(4 נק')

הכוונה במילים "שמתקיים עד היום" היא: (סמנו)

א. שלא עושים אותו יותר.

ב. שעדיין עושים אותו.

ג. שאסור לעשות אותו היום.

9. בטקסט מופיעה המילה "נהגו". (פסקה 1)

במילון "רב מילים" (מאת יעקב שויקה) ישנם הסברים למילה "נהג".

א. נסע בכלי רכב, כשהוא אוחז [מחזיק] בהגה ומכוון את תנועת כלי הרכב.
ב. [כשמדברים על פעולה או על התנהגות] כך היה מקובל ורווח, כך היה נהוג.

א. המילה "נהגו" בפסקה 4 מתאימה להסבר מספר ב' במילון. (3 נק')

ב. כתבו משפט אחד משלכם עם המילה "נהגו", שלא מתוך הטקסט.

(3 נק')

10. בפסקה 2 כתובה המילה "להצליח".

(6 נק')

סמנו את המילה המנוגדת (ההיפך) למילה הזאת.

א. להבטיח

ב. למרוח

ג. להכין

ד. להיכשל

פרק ב': מערכת הצורות (30 נקודות)

הפועל (הפעלים בתרגילים מופיעים בטקסט)

11. השלימו את הטבלה:

(8 נק')

פועל	שורש	בניין
צוֹבְעִים (פסקה 3)	צבע	פעל/קל
מְשַׁמְשִׁים (פסקה 4)	שמש	התפעל
מְתַאֲפְרִים (פסקה 6)	אפר	התפעל
מוֹרְחוֹת (פסקה 6)	מרח	פעל/קל

12. השלימו את הפועל במשפטים הבאים:

(4 נק')

א. פעם אנשים **האמינו** שהעולם שלנו שטוח [לא עגול]. (להאמין)

ב. גם גברים וגם נשים **צובעים** את הפנים למטרות שונות. (לצבוע)

ג. אם **מורחים** קרם הגנה, לא "נשרפים" מהשמש. (למרוח)

ד. בפורים שעבר הילדה **התחפשה** לליצנית מצחיקה. (להתחפש)

השם (שמות העצם מופיעים בטקסט)

13. כתבו את המילים הבאות בצורת רבים.

(4 נק')

שם העצם	צורת הרבים
כּוֹחַ	כוֹחוֹת
אִישׁ	אֲנָשִׁים
טָקֵס	טָקְסִים
סָמֵל	סָמָלִים

14. מיינו את השמות במחסן לפי המשקלים.

(8 נק'י)

קטל (מחלות)	קטל (בעלי מקצוע)	סיומת אי (בעלי מקצוע)	מקטל (מכשירים וכלי עבודה)
צהבת	צייד	במאי	מברג
חצבת	נגר	בנקאי	מטען

מחסן : בנקאי, מברג, חצבת, נגר, במאי, צהבת, ציד, מטען

מילות יחס

15. השלימו את מילות היחס החסרות מתוך המחסן :

(2 נק'י)

ילדים משתמשים באיפור כדי להתחפש.

בתיאטרון העתיק איפרו את השחקנים באיפור מסורתי.

בעבר השתמשו ב חומרים מיוחדים מהטבע, כדי ליצור צבעי איפור.

בסין העתיקה מרחו משחה לבנה על הפנים.

מחסן : על, ב, כדי, את

שם המספר

16. כתבו במילים את המספרים :

(4 נק'י)

א. היא התחתנה ב-13 שלושה עשר בספטמבר.

ב. בבית הספר שלנו יש 123 מאה עשרים ושלושה תלמידים.

ג. יש גבינות בריאות עם 3%_שלושה אחוזי שומן.

ד. יש לי 10 עשרה ספרים חדשים.

פרק ג': תחביר (20 נקודות)

17. סמנו את הנושא במשפט בקו אחד ואת הנושא בשני קווים. (5 נק')

נשים צבעו את העיניים בצבע שחור.

(5 נק')

18. כולם מתאפרים היום, וגם בעבר השתמשו בצבעי איפור.

המשפט הזה הוא (סמנו את התשובה הנכונה):

פשוט **מחובר** מורכב

(5 נק')

19. הכינו את צבעי האיפור מחומרים מיוחדים בטבע, שהביאו ממקומות רחוקים.

המשפט הזה הוא (סמנו את התשובה הנכונה):

פשוט מחובר **מורכב**

(5 נק')

20. הוא זוכה בכוח מיוחד.

המשפט הזה הוא (סמנו את התשובה הנכונה):

פשוט מחובר מורכב

בהצלחה!

